

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - winter 2021, jaargang 35

Vijf seizoenen Renkumse duizendknoopbrigade

Code rood voor de Heelsumse beek

Vleermuizenwerkgroep

Namen en adressen

IVN

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur worden zij zich pas echt bewust van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Henny Tax, 06 – 16 37 27 58,
henny.tax@gmail.com

Secretariaat

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 – 334 27 43,
Beukenlaan 21, 6862 HS Oosterbeek

Penningmeester

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@outlook.com,
0317 – 31 01 05

Werkgroepcoördinatie

Werkgroep Landschapsonderhoud

Albert Smit, smit.albert52@gmail.com, 026 – 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos, simonesaarloos@gmail.com,
0317 – 35 74 56, 06 – 55 15 69 18

Ledenadministratie en bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@gmail.com, 0317 – 31 94 90

Werkgroep PR en website

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 – 334 27 43

Werkgroepen Beken en sprengen

Werkgroep Beken en sprengen Renkums beekdal, Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com, 0317 – 31 51 17

Werkgroep Beken en sprengen Heelsumse beek, Wiebe Selders, 026 – 334 18 25 / 06 – 27 10 38 31, wiebe.selders@hetnet.nl

Werkgroep Beken en sprengen de Kamp, Maarten Kubbe, 06 – 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com

Werkgroep Beken en sprengen Oorsprongbeek/Gielenbeek, Hans van Leeuwen, 026 – 333 31 39 / 06 – 12 42 03 23, leeu9362@planet.nl

Werkgroep Zomp

Johanneke Sanders, johanneke.sanders@xs4all.nl,
026 – 334 30 77

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam, Oosterbeek

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 – 31 82 12

Werkgroep Natuur en gezondheid

Mary de Jong, mary-dejong@hotmail.com,
06 – 40 95 46 37

Werkgroep NME

Ineke Puijk, inekepuijk@yahoo.com, 0317 – 41 75 75

Werkgroep Renkumse duizendknoopbrigade

Henny Tax, 06 – 16 37 27 58,
renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com

IVN Gelderland

Oude Kraan 72, 6811 LL Arnhem, 026 – 351 29 27

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C, Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020 – 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 16,- per jaar. Donatie: € 10,- per jaar.
Huisgenoten: € 8,- per jaar. Girorekening: NL39 INGB
0000 805291 t.n.v.IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum.

Als lid ontvangt u vier keer per jaar de Zuidwester, het contactblad van IVN Zuidwest Veluwezoom, en vier keer per jaar Mens en Natuur, het landelijke blad van het IVN.

Website

Het komende jaar zal het korte webadres www.ivn-zwv.nl vervangen worden door www.ivn.nl/zwv. We hebben nog wel een overgangsjaar waarin beide korte webadressen werkzaam zullen zijn.

Foto's

De foto's op de voor- en achterpagina, en die op pagina 15 zijn gemaakt door Albert Bos. De foto van het vuurgoudhaantje op deze pagina heeft Karel Noy genomen.

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - winter 2021, jaargang 35

Van de voorzitter

Als ik dit schrijf zitten we nog volop in de herfst. Boombladeren dwarrelen omlaag. Nog volop heksenkringen. Mist en regen bepalen het weerbeeld. De natuur krijgt niet genoeg energie meer van het zonlicht voor de strijd tegen de vorst. Als je dit leest zal de nachtvorst de meeste dieren in hun overwinteringsmodus hebben gezet. Wat heeft de evolutie toch veel verschillende strategieën opgeleverd om barre kou te doorstaan en in het voorjaar een nieuwe start te kunnen maken. Ons mensen lukt dat overwinteren dankzij ons vermogen met het vuur om te gaan. Het leek zo gemakkelijk: gewoon onze leefomgeving op een temperatuur brengen met de energie uit oud zonlicht. We moeten nu in korte tijd veranderen van strategie om te voorkomen dat we ons milieu met vuur te sterk vervuilen om erin te leven. Dat omschakelen moeilijk is, leren de teleurstellende resultaten van de klimaatconferentie in Glasgow. Nee de aarde zal niet vergaan maar het leven om ons heen en ons leven zelf zal snel moeten veranderen om te overleven. Kunnen we dat wel bijhouden? We zijn te optimistisch als we denken dat aanpassingen aan de seizoenen ook voldoende zijn voor de klimaatveranderingen.

Wij hebben als IVN ZWV nieuwe statuten gekregen om te kunnen voldoen aan de eisen van de nieuwe wetgeving en het samengaan van de vrijwilligersorganisatie met de IVN professionals. Op onze site kun je hierover meer informatie vinden. Corona speelt nog steeds een rol voor onze werkgroepen. Wel kon de start van het nieuwe seizoen gewoon doorgaan als we maar overdag en anderhalve meter van elkaar werken. Gelukkig heeft onze redactie weer een interessante Zuidwester kunnen samenstellen zodat je 's avonds aangenaam kunt verpozen met het lezen van het blad. Evalueren we ons werkplan dan zien we dat de educatie in onze afdeling nog onvoldoende van de grond komt.

Ik wens je veel leesplezier toe en prettige feestdagen.
Henny Tax

Inhoud

- 3 Van de voorzitter
- 4 Heerlijk praktisch ploeteren
- 5 De duizendknoopbrigade
- 6 Feest in Burgers' Zoo
- 7 De vier V's in je wintertuin
- 8 Code rood
- 9 Huismussen
- 10 Vleermuizenwerkgroep
- 11 Klimaatcursus
- 12 Waar blijven de kleintjes?
- 13 Opleiding IVN-natuurgids.
Wandelen in je buurt
- 14 Verslag ALV
- 15 Activiteitenprogramma

Colofon

Redactie:

Albert Bos, Mary de Jong, Hans Balder, Simone Saarloos

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem

Redactieadres:

Simone Saarloos
Beukenlaan 1
6871 CK Renkum
0317 35 74 56
simonesaarloos@gmail.com

De uiterste inzenddatum van
kopij voor het lentenummer is 28
februari 2022.

Vrijwilligers vormen belangrijke en sterke schakels tussen de doelstellingen van het IVN en de uitvoering daarvan. Achter elke vrijwilliger zit een verhaal en de redactie stelt u graag in de komende nummers voor aan de mensen 'uit het veld'.

Heerlijk praktisch ploeteren ...

AUTEUR: HANS BALDER

Fantastisch, het werken aan de beken, vindt Gerrit Brouwer. Lekker buffelen, het geeft me voldoening. Ik lever mijn bijdrage aan het onderhouden van de beken en sprengen, en merk dat het buiten werken goed voor mijn lichaam én goed voor mijn geest is. Zeker met de leuke teams waarin ik werk. Maar er is meer wat voldoening geeft, vervolgt hij. Vaak ontmoeten we, als we aan het werk zijn, passerende wandelaars die hun waardering uitspreken voor ons werk en nieuwsgierig zijn waarom we dit eigenlijk doen. Nou, dat geeft ons de kans ze te laten zien wat bijvoorbeeld de stikstofcrisis in de praktijk betekent. Met eigen ogen kunnen ze de woekerende bramen en pijpenstrootjes zien, we kunnen ze laten zien dat bijvoorbeeld het dubbelloof en andere zeldzame soorten worden bedreigd. We vertellen over het fenomeen van de droogvallende beken. Het maakt veel duidelijk en je merkt dat ze onder de indruk zijn van de boodschap die we overbrengen. Dat verzacht weer een beetje het beklemmende gevoel wat je soms hebt als je de achteruitgang van onze unieke beken en sprengen ziet. Het oprukkende stikstofgroen, het droogvallen ...

Gerrit, geboren en getogen als boerenzoon in de buurt van het Friese Jorwerd, settelde zich na wat omzwervingen in 2001 in Wageningen. Al bijna 20 jaar draagt hij zijn steentje als vrijwilliger bij. Het begon, vertelt hij, met een natuurwerkdag in 2002, georganiseerd door Ruud Schaafsma. Ik weet nog goed, dat was het schoonmaken van de Dunobeek. Ik vond dat zo fantastisch dat ik me meteen bij Ruud heb aangemeld voor de zaterdagochtendploeg, en vanaf dat moment ben ik trouw gebleven aan de beken. Het beviel me zelfs zó goed dat ik me ook aansloot bij de woensdagochtendploeg. Daar ging wel wat puzzelwerk aan vooraf, want ik werk fulltime als softwareontwikkelaar bij ASML in Veldhoven. Dat heb ik opgelost door op de andere dagen een uur langer te gaan werken. Daardoor kan ik iedere woensdagochtend heerlijk in het Heelsums beekdal aan het werk.

Naast het ploeteren en buffelen verzorgt Gerrit elke 14 dagen de nieuwsbrief 'Werkgroep Beken en Sprengen' met ondermeer een werkverslag in woord en beeld. De nieuwsbrief gaat naar zo'n 60 lezers. Naar IVN'ers en niet IVN'ers zoals het waterschap. Nu kruipt het bloed waar het niet gaan kan, dus creëert ICT'er Gerrit eveneens aandacht voor de beken en sprengen via Instagram en Facebook. Ja, zegt hij, dat is belangrijk, ik heb gemerkt dat we met social media succesvol een andere groep (jongere)

mensen bereiken. Een voorbeeld? Nou, zo werd ik via Facebook benaderd door een jonge journaliste die Wiebe Selders wilde interviewen naar aanleiding van zijn Code Rood voor de Heelsumse beek. Nadat het contact met Wiebe gelegd was kwam ze met een groep studenten uit Amsterdam op bezoek. Wiebe heeft ze toen in het beekdal rondgeleid en zo Code Rood aanschouwelijk gemaakt. Dat is het grote voordeel van de social media, het biedt ons de kans interessante informatie en foto's uit te wisselen met een groep die je anders moeilijk bereikt. Bovendien kunnen lezers op social media meteen op een bericht reageren wat de interactie bevordert.

En dan is er nog de Tsjechië-groep waarvan Gerrit sinds 2018 coördinator is. Eén keer per jaar organiseert Gerrit een 'werkvakantie' naar Tsjechië voor een groep vrijwilligers om daar onder leiding van een Ranger een week in een natuurgebied te klussen. Poelen graven, riet maaien, planten vrijzetten. Hij organiseert de reis samen met Gert Kreggemeijer, Henny van der Linden en Ans Hutten. Als coördinator verzorgt Gerrit het contact met de gebiedsbeheerder in Tsjechië, werft vrijwilligers, regelt het onderkomen en verzamelpunt bij aankomst, en leidt de werkzaamheden in overleg met de gebiedsbeheerder. Een belangrijke rol is weggelegd voor Ans: zij verzorgt ter plekke de catering. (Elk jaar duimen we of Ans weer mee kan/wil, want zonder haar wordt het moeilijk deze werkvakantie te organiseren.)

Heeft Gerrit nog tijd voor andere dingen? Nou en of. Wandelen, kamperen, fotograferen, paddenstoelen (fotograferen én determineren), en in zijn tuin werken.

Vijf seizoenen Renkumse duizendknoopbrigade

AUTEUR: HENNY TAX, MEDEOPRICHTER EN COÖRDINATOR RENKUMSE DUIZENDKNOOPBRIGADE

In mei 2017 begon de Renkumse duizendknoopbrigade officieel met haar werkzaamheden. In 2016 zijn de voorbereidingen begonnen, omdat duidelijk werd dat op steeds meer plaatsen in de gemeente Renkum Japanse duizendknopen voorkwamen. Men zag het toen ook als een landelijk probleem dat regelmatig de pers bereikte.

Samen met Arianne Doeleman van Stichting Landschapsbeheer Gelderland en Cees Kwakernaak namens IVN ZWV is de brigade opgericht met een eenmalige subsidie van de provincie. Bij een informatiebijeenkomst bleken 50 belangstellenden bereid hun e-mailadres achter te laten voor een oproep om mee te helpen de duizendknopen te bestrijden. Sinds die tijd hebben vrijwilligers jaarlijks ongeveer 600 uur besteed aan de bestrijding.

Landelijk gezien was het een interessante opzet: een vrijwilligersorganisatie tegen duizendknopen ondersteund door de gemeente Renkum, maar niet aangestuurd door een professionele organisatie. In de beginjaren deden organisaties als PROBOS en de WUR onderzoek naar de beste bestrijdingsmethoden. Al snel bleek dat de bestrijding met chemicaliën als Roundup minder effectief is dan gedacht. De zwakte van elke methode bleek het achterblijven van stukjes levende wortel in de grond. Telkens groeien die stukjes uit tot nieuwe planten. Planten uitgraven door vrijwilligers zoals de Renkumse duizendknoopbrigade doet, kwam als beste bestrijdingsmethode uit het onderzoek.

Maar werken met vrijwilligers heeft ook zijn beperkingen om heel veel locaties aan te pakken. De inzet in uren is beperkt en de bodem moet niet te hard zijn om te graven. Ook daarom zijn nieuwe mechanische graaftechnieken ontwikkeld door professionele bedrijven. Maar in alle gevallen blijft het nabehandelen met handmatig uitgraven van achtergebleven plantenresten noodzakelijk.

In 2021 bleef de brigade bezig ondanks de beperkingen door corona. Veel vrijwilligers van het eerste uur zijn nog steeds actief terwijl het uitgraven soms pittig werken is. Gelukkig geven gezelligheid, koffie en koek in de pauze nieuwe energie. Tijdens veertien werkochtenden groeven in 2021 gemiddeld zeven vrijwilligers per ochtend wortels uit. Belangrijke locaties waren het Mariëndaal, Ridder Robbertlaan en de Sonnenberg. Andere vrijwilligers in Heveadorp kozen ervoor om met elkaar in de avonden te werken. Hun resultaten zijn verbluffend. Rond Heveadorp stonden ongelooflijk veel planten met name langs de See-

beek. Nu moet je goed zoeken wil je nog een plantje kunnen vinden. Ook in Renkum pakten buurtbewoners succesvol de strijd tegen de planten op met name bij de Beukenlaan.

Om het werk wat te vergemakkelijken experimenteren we ook met het afdekken van grotere oppervlakten waar de duizendknopen groeien, zoals bij de Veerweg in Heveadorp. Gebrek aan licht voorkomt de groei van stengels en bladeren waardoor wortels op termijn afsterven.

Als ik bezig ben met het maaien van duizendknopen op plaatsen waar we nog niet graven, spreken passanten mij aan met de vraag of het geen onbegonnen werk is omdat de planten toch niet weg gaan. Mijn antwoord is dan dat ze gelijk hebben, maar dat de brigade er wel voor zorgt dat de planten op veel plaatsen verdwijnen en vooral dat er niet steeds meer groeiplaatsen bijkomen. Bewustwording bij inwoners en organisaties dat je moet voorkomen dat je met plantenresten knoeit door slepen of maaien is ook een verdienste van het brigadewerk. In de database die de brigade bijhoudt, werden kort na de start rond de 250 vindplaatsen gemeld. Nu komen er nog nauwelijks nieuwe meldingen bij. Er zijn al wel tientallen plaatsen afgevoerd.

Vroegen voorbijgangers in 2017 aan de vrijwilligers nog vooral: "Wat bent u aan het doen?" Nu hoor je: "Fijn dat u die planten eruit haalt. Ze zijn heel gevaarlijk toch."

Feest in Burgers' Zoo

AUTEUR EN FOTO'S: ALBERT BOS

Het zevende lustrum plus een jaar werd gevierd met een bezoek achter de schermen' in Burgers' Zoo om te ervaren waar de oogst aan wilgentakken van het knotten naartoe gaat.

Vorig jaar bestond de werkgroep 35 jaar. Helaas kon dit niet gevierd worden van wege de corona. Wel kregen de deelnemers een poster van de knotwilg, in de jaren zeventig van de vorige eeuw gemaakt door Jan Wartena. We waren verheugd dat we zondag 14 november een flink aantal vrijwilligers uit de werkgroep mochten begroeten bij de dierentuin. Jone Nuis, mede-oprichter van de 'troepgroep', later de 'werkgroep milieu' en nu 'land-schapsonderhoud' was er, evenals enkele oud-leden van de werkgroep..

Ton van Maanen zorgde jaren voor transport van wilgentakken

Bij deze gelegenheid hebben we vooral ook Ton van Maanen kunnen bedanken voor zijn jarenlange inzet voor het transport van de containers met de wilgentakken. We weten niet precies hoe lang hij daarvoor gezorgd heeft; naar schatting ruim 25 jaar. Zover ons bekend, is dat altijd in goede harmonie en uitermate prettig verlopen. Na een meer dan 50-jarig dienstverband (!) bij Burgers' is hij voorjaar 2020 met pensioen gegaan. Uit veel foto's van de werkzaamheden van de werkgroep is een fotoboek samengesteld, dat we met nog enkele cadeaus aan Ton konden overhandigen.

Waar de wilgentakken blijven

Vanuit het restaurant van de bush gingen we naar de ruimten eronder. Hier bevinden zich de nachtverblijven, zelfs met vloerverwarming voor veel dieren. Hier konden we ook zien dat veel wilgentakken aan dieren werden gevoerd. Vooral de bast schillen ze er af. Deze ruwe stof draagt bij tot een goede spijsvertering. Aan het begin van het 'knotseizoen' zijn de dieren echt toe aan deze functionele versnapering. Tijdens de rondleiding door deskundigen van Burgers hoorden we van speciale voedingswensen van de dieren en hun wijze van samenleven. Het neushoornverblijf ligt op enige afstand vanwege stank. Daar is tijdens het bezoek niet veel van te merken. Urine verdwijnt in een potstal waarin ongeveer 1 meter boomschors ligt. Het overvloedige vocht kan door drainage weglopen. Alleen de poep wordt afgevoerd. Dat zijn per dag wel vele kruiwagens. In het buitenterrein zagen we een moeder-neushoorn met kind, dat veilig achter moeder lag.

Feestaardvarken: geschenk aan de inwoners van Arnhem

Op het buitenterrein zagen we ook het feestaardvarken van kunstenaar Florentijn Hofman in stukken liggen. Dat

was een geschenk van de jarige Burgers' Zoo aan de inwoners van de stad Arnhem. Onderweg zag Henny Tax dat ook hier de Japanse duizendknoop welig tiert op plekken waar grazende dieren niet kunnen komen. Burgers' Zoo trakteerde ons op een heerlijke lunch, zodat het toch nog een feestje werd.

De vier V's in je wintertuin

AUTEUR: MARY DE JONG. FOTO: KAREL NOY

De V's?! In de lente schreven we een stukje over die vier noodzakelijke v's waarmee jouw tuin een fijne plek is voor jou én vogels, insecten, amfibieën en egels. Wat kunnen we in de winter hiermee doen?

De eerste V van extra voedsel klinkt logisch. De tweede V van een veilige overwinteringsplek ook nog wel, maar waar zitten die beesten dan? Variatie is wellicht nóg wat ingewikkelder. En de laatste V van voortplanting is toch iets met lentekriebels, niet met ijssterren? En toch spelen ook in de winter deze vier V's een belangrijke rol om je tuin te behouden als een kwetterende oase, zoemparadijs, waterwalhalla en scharrelutopia.

Geritsel in een hoop bladeren trekt mijn aandacht. Ik blijf hopen op een egel, maar die ligt nu al héél zachtjes ronkend ergens in een verborgen hoekje. Het is een merel. Ze zwiept allerlei blaadjes en takjes uit de hoop. Af en toe kronkelt er iets in haar snavel: een kevertje. Verderop hipt een schattig heggemusje onder de struiken op zoek naar krioelende zes- of achtpotigen. Naarmate het kouder wordt zijn er steeds minder van deze miniprooitjes. Ze wachten niet tot ze doodvriezen of opgevreten worden. Ze kruipen onder boomschors of bladeren, in de grond of in holle bloemstengels, waar ze eventueel ook nog hun eitjes in leggen. Vogels laten zich op hun beurt niet kennen en schakelen over op ander voedsel. Mezen doen zich te goed aan de zaden van de uitgebloeide bloemen, vinken en kepen kapen nootjes weg. Merels en lijsters klokken gulzig de nog aanwezige bessen en sierappeltjes weg. Boomklevers eten hun buik rond aan de pinda's die ik ze extra geef. Allemaal vet en suiker voor extra vet en energie, net als wij dat doen ook al zitten we vooral in ons thuiskantoor. Alleen maken zij zich waarschijnlijk niet druk om dat extra taillezwembandje.

Regen, wind en sneeuw maken de winter uiterst oncomfortabel voor dieren. Alles raast om de kale takken en over de kalere grond. Een standvogel zou zich alsnog kunnen laten verleiden tot een retourtje Zuid-Europa. Maar 'te laat, te weinig vet en spiermassa'. Een struik met een wintergroen bladerdek om in weg te kruipen biedt uitkomst. Voor kleine vogeltjes is een nestkast een welkome herberg. Soms zitten ze daar wel met zijn achten lekker knus met elkaar. Ze checken dan gelijk of het geschikt is als kraamkamer in de lente.

De meeste amfibieën overwinteren op het land. Veel mensen denken dat zij in het water onder de modder kruipen. Maar dit geldt vooral voor het bruinekikkermannetje. De rest zoekt een vochtige, vorstvrij plekje in een holletje, kelderspouwmuur of onder een schuurtje. Een ondiepe kuil met bladeren en stenen met takken erbovenop kan ook voldoen.

Dus eigenlijk is het ook in de winter niet zo moeilijk om je tuin veilig, gevarieerd, voedselrijk en geschikt voor voortplanting te houden:

- * Plant bomen met vruchten, wintergroene struiken en planten die laat in de herfst nog nectar hebben, zoals een klimop.
- * Laat bladeren en takjes liggen, laat uitgebloeide bloemen staan.
- * Maak het nestkastje schoon met water en eventueel groene zeep. Goed drogen en weer terughangen.
- * Laat grond en rommelplekjes zoveel mogelijk met rust.
- * Vogels extra voeden mag, maar hoeft pas na enkele dagen vorst achter elkaar. Vogelzaad, pinda's, appelk-roosjes. Liever geen brood; te zout.

Update fietsroute

Namens onze afdeling heb ik samen met Willem Heemskerk van de stichting Mooi Binnenveld een grootscheepse update uitgevoerd op de fietsroute 'De Binnenveldse Hooilanden'. De fietsroute is terug te vinden in de IVN routeapp.

Wellicht een mooie aanleiding voor onze afdeling om eens na te denken over een mogelijke uitbreiding van fiets- en wandelroutes binnen onze mooie afdeling. Een idee zou kunnen zijn om 'oude' papieren routes te actualiseren en te digitaliseren. Onze burens Veenendaal en Arnhem zijn al flink aan de slag geweest en hebben al behoorlijk wat routes in de app staan! Kortom, bij deze een oproep: wie heeft ideeën voor een mooie route voor in de routeapp? En daarnaast een tweede oproep: ik ben nog altijd de enige persoon binnen de afdeling die weet hoe je een route voor de app kunt maken. Dat lijkt me nogal een kwetsbare situatie voor de afdeling, het zou mooi zijn als andere afdelingsgenoten met deze app leren werken. Neem contact met mij op: Peter van Hooff, phooff@xs4all.nl.

Heelsumse beek: code Rood

AUTEUR: WIEBE SELDERS

Natuurmonumenten heeft op 13 oktober 2018 een streekconferentie gehouden over het Heelsums beekdal. Op 17 november volgde een terugkomdag. Op die dag zijn diverse werkgroepen opgericht, waaronder de werkgroep 'Stromende beken'. Deze werkgroep heeft zich tot doel gesteld om door diverse maatregelen de drooggevallen beken en sprengen in het Heelsums beekdal weer zichtbaar en stromend te maken.

Volgens een opgesteld meetplan zijn er peilbuizen geplaatst in het natuurgebied 'Wolfheze' van Natuurmonumenten, die door de vrijwilligers van de werkgroep Stromende beken minimaal 2 jaar maandelijks gepeild worden. Naast het peilen van de peilbuizen gaat de werkgroep ook elke 4 weken een schatting maken van het debiet van de Heelsumse beek.

Conclusies tussenrapport

De werkgroep heeft nu 1 jaar gemeten en is met een voorlopig tussenrapport gekomen. De belangrijkste conclusies zijn:

1. De grondwaterstand in het beekdal is vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw in de droogtegevoelige delen van het beekdal met ca. 1,3 m. gedaald. Sinds 2015 is de grondwaterstand ca. 0,8 m. gedaald.
2. Door de daling is de grondwaterstand in een groot deel van het beekdal te laag geworden om de sprengen en beken te kunnen voeden. Het droogvallen van de Papiermolenbeek en de Wolfhezerbeek kan waarschijnlijk voor een deel worden toegeschreven aan de winning La Cabine.
3. De grondwaterstand bevindt zich ter hoogte van de eeuwenoude Wodanseiken in 2020/2021 ca. 380 cm onder maaiveld. De laatste 5 jaar is de grondwaterstand zeer snel 80 cm gedaald. Naar verwachting heeft het wortelstelsel zich niet kunnen aanpassen aan deze snelle daling, zodat gevreesd moet worden dat de eeuwenoude bomen

nu geheel zijn aangewezen op hangwater in de organische bovengrond. In de extreem droge jaren 2018-2020 is er zeer weinig regenwater gevallen, waardoor de vitaliteit van de bomen verder is aangetast. Voor herstel van de voeding vanuit het grondwater is een stijging van het grondwater van minimaal 80-130 cm noodzakelijk.

4. Er is een reële kans dat de Heelsumse beek (de laatste nog lopende spreng in dit deel van het beekdal) de komende jaren zal droogvallen. Het debiet van de Heelsumse beek is zorgwekkend laag. Het debiet is sinds het voorjaar van 2020 onder invloed van de dalende grondwaterstand 66% afgenomen! Als deze trend zich in dit tempo voortzet, zal dit deel van de beek binnen enige jaren stagneren worden.

5. Ook in het Renkums beekdal staan vele beken droog. Ook daar is er sprake van een forse daling van de grondwaterstand. Dit gaat ten koste van de biodiversiteit en de cultuurhistorische waarden in dit beekdal. De wateronttrekking van Parenco uit het diepere grondwater heeft grote invloed op de watervoerendheid van de Renkumse beken.

Wat moet er gebeuren?

* De gemeente Renkum zou een actieve rol moeten vervullen om het tij te keren. Er moet een langetermijnplan gemaakt worden voor herstel en watervoerendheid van de beken in samenspraak met Natuurmonumenten, de Provincie en het Waterschap Vallei en Veluwe. De gemeente Renkum zou hierbij de initiatiefnemer moeten zijn. De beekdalen liggen tenslotte op haar grondgebied!

* Vergunningverleningen t.a.v. wateronttrekkingen door La Cabine en Parenco worden door de Provincie verstrekt. De vergunning voor wateronttrekking van La Cabine zou met minstens 1 miljoen kubieke meter verminderd moeten worden. Parenco kan heel goed gebruik gaan maken van gezuiverd Rijnwater in plaats van grondwater. De gemeente Renkum zou deze doelstellingen moeten bepleiten bij de Provincie.

* De hoge dijk van de N225 met als onderdoorgang voor de beek een duiker vormt zowel uit ecologisch oogpunt als uit landschappelijk oogpunt een barrière tussen de Jufferswaard en het bovenstroomse deel van de beek. De aanleg van een gecombineerde ecopassage/onderdoorgang zou de twee terreindelen weer verbinden.

* De werkgroep stelt verder voor om de mogelijkheden van infiltratie van grond- of oppervlaktewater te onderzoeken om zo de beken weer watervoerend te maken. Dit zal leiden tot het behoud en geen verdere afname van de biodiversiteit.

Huismussen, de druktemakers van de tuin

AUTEUR EN FOTO: ELS ROODE

Iedereen kent ze wel, de kleine, vrolijk kwetterende bruine vogeltjes in de stad, rondom het huis en altijd als eerste aanwezig als je voer gaat strooien. Vooral de veertigplussers onder ons zijn opgegroeid in een tijd dat de huismus, *Passer domesticus*, een heel gewone, veel voorkomende vogel is.

Toch raakten de mussen in de problemen, het is zelfs een rodelijstsoort geworden. In de afgelopen dertig jaar is hun aantal gehalveerd. Nieuwbouw, renovatie en verdwijnen van stedelijk groen zetten vogels in bebouwde gebieden behoorlijk onder druk. Maar de grootste afname van de huismus lijkt voorbij, afgaande op de telresultaten die geregeld gepubliceerd worden door het SOVON.

De huismus is een kolonievogel en deze omschrijving zegt het al, ze leven het hele jaar door in grote groepen in een territorium dat maximaal 100 m² groot is. De huismussen doen hun naam eer aan, ze leven hun hele leven in dezelfde buurt. Ze doen alles in groepsverband, roepen elkaar als er eten gevonden wordt of als er gevaar dreigt. Als je de tuin in loopt om bijvoorbeeld de kippen te voeren, hoor je ze al tjilpen in de dichtbegroeide meidoorn of liguster, onzichtbaar, maar heel dichtbij. En zodra je je omkeert, zijn ze er als de kippen bij! Ook nemen ze gezellig samen een zandbad in de opengewerkte plekjes van de kippen.

Wij proberen de mussen te helpen, er is een mussenflat-nestkast voor ze opgehangen en een ligusterhaag geplant.

Bovendien voorzien we ze dagelijks van strooivoer (wildzang) en er hangt altijd wel wat trosgerst aan een knijper in de winterjasmijn. Zelfs de pindakaas en de gepelde pinda's voor de mezen vinden ze lekker. Eerlijk gezegd heeft dat voeren zoveel succes, dat de kool- en pimpelmezen er bekaaid vanaf komen. Wij zitten vaak te genieten van de kleine druktemakers, zittend aan de tafel en dan ineens paniek, alles vliegt weg ... wow ... er zit een sperwer op het kippenhok en die vliegt snel achter de laatste mus aan, die de straat op vlucht. Ja, ook dat lokken we uit, veel kleine prooien, die dagelijks te vinden zijn op dezelfde plek. De sperwer heeft dat al jaren in de gaten en vaart er wel bij.

Soms komt er een ander roofdier aansluipen, de kat van de burens die ondanks ons afschrikwekkende gedrag zich niet kan bedwingen. O, wat een mooi oerwoud om door te sluipen, met mooie zanderige plekjes om in te krabben en te poepen. Veel beter dan op het eigen terrein waar de baas een kunststof grasmatten en tegels heeft gelegd en waar de mussen niet mogen zitten, omdat ze anders de mooie tuinmeubels vies maken.

Gelukkig is de buurkat erg dik en vadsig en de mussen kwetteren hem toe. Helaas hebben we wel erg veel burens met evenveel loslopende katten in de buurt en onze tuin lijkt wel een oase in de tegelwoestijn. Als dat maar goed gaat met onze kleine rodelijstsoort.

Vleermuizenwerkgroep

AUTEUR: FOLCHERT VAN DIJKEN

Afgelopen 4 november was in Arnhem een bijeenkomst georganiseerd door Rijn en IJssel Energiediensten. Het onderwerp voor die avond was: “Vleermuizen en isolatie van woningen en gebouwen”. Vleermuisexpert Hans Huijtema gaf een lezing over de bedreiging voor de vleermuispopulaties bij isolatie. De aanleiding was de versnelde renovatie van een hele woonwijk in Doorwerth. Daarbij kunnen beschermde dieren zoals vogels en vleermuizen hun vaste woon- en verblijfplaatsen kwijtraken. Volgens de Natuurbeschermingswet en Europese regelgeving moet er dan worden voorzien in alternatieve onderkomens voor deze soorten.

Onze overheid wil voldoen aan de uitkomsten van de klimaatconferenties om de uitstoot van de hoeveelheid CO₂ drastisch om laag te brengen en wil daarom komen tot versnelde isolatie van woningen teneinde het energiegebruik te verminderen. Hierbij komen tegengestelde belangen aan het licht. Veel vleermuissoorten slapen overdag in de zomer onder dakpannen en in spouwmuren van woningen. Bij het aanbrengen van isolatie wordt meestal geen rekening gehouden met de mogelijkheid van de aanwezigheid van deze zoogdieren. Dat leidt onbedoeld tot grote sterfte onder de vleermuispopulatie(s). Bijvoorbeeld de zomerpopulaties van de Meervleermuis, een soort die vrijwel uitsluitend in huizen woont, is in 25 jaar bijna gehalveerd (zie figuur).

Winterpopulaties en zomerkraamkamers zitten vaak in grote gebouwen zoals flats. De meeste woningeigenaren, maar ook woningbouwverenigingen weten niets af van vleermuizen. Aannemers die willen isoleren, vermelden vrijwel nooit dat er eerst gekeken moet worden of er vleermuizen aanwezig zijn. Dat is lastig en kan tot vertraging leiden. Want als het bekend is, moeten er voorzieningen getroffen worden. Bij het al dan niet opzettelijk doden van beschermde diersoorten kunnen boetes worden opgelegd, maar vaak wordt er niet gehandhaafd. Hierbij is niet de aannemer, maar is de woningeigenaar aansprakelijk als er wel een boete wordt opgelegd.

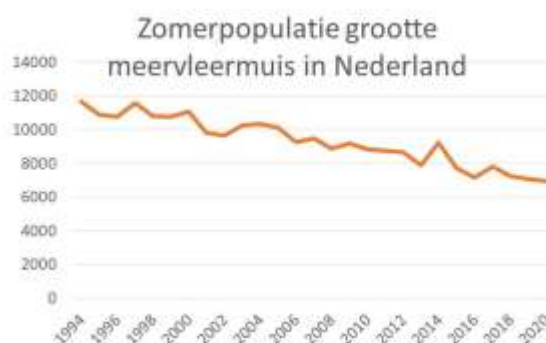

Gespot: Plantage Kerklaan, Amsterdam

Mede naar aanleiding van deze bijeenkomst is bij het bestuur van onze afdeling het plan opgekomen om een vleermuiswerkgroep op te richten. We willen de kennis omtrent deze groep dieren vergroten en een bijdrage leveren aan de educatie van onze inwoners. In het verleden heeft zo’n groep bestaan, maar die is al enige tijd ter ziele. Er is een oude batdetector, waarvan nagegaan wordt of die nog werkt. In de begroting voor volgend jaar is de aanschaf van een nieuwe opgenomen. In de nieuwe natuurgidsencursus (januari 2022 – juni 2023) van IVN (Ede, Rhenen, Veenendaal en Renkum) en KNNV (Wageningen) zal meer aandacht gegeven worden aan vleermuizen dan in de vorige edities.

We willen samenwerken met de KNNV vleermuizenwerkgroep Wageningen. Zij onderzoekt nu al van tijd tot tijd in Renkum welke soorten aanwezig zijn. Heeft u belangstelling voor deze nieuwe werkgroep, laat het ons dan weten, dan gaan we er mee aan de slag!

P.S. Leuk om te weten is dat het Onderzoeksinstituut SOVON en onze afdeling hebben bijgedragen aan het project voor de gierzwaluwen van Doorwerth, waardoor er nieuwe geschikte nestplaatsen beschikbaar zijn gemaakt. Zo willen we ook bijdragen aan de bescherming van de vleermuizen.

Klimaatcursus: doe mee!

Dat het klimaat verandert in Nederland is zo duidelijk als wat voor iedereen die het wil zien. Internet, radio, tv en kranten verhalen dagelijks over grote en kleine rampen als gevolg van die verandering. Droogte, regenval, overstromingen, nieuwe soorten planten en dieren komen en oude verdwijnen. Je wilt er graag wat tegen doen. Maar waar moet je mee beginnen en hoe kan ik anderen duidelijk maken hoe het zit?

Er is helaas veel onbetrouwbare informatie in omloop. Om je te helpen overzicht te krijgen in de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering en hoe erover gecommuniceerd wordt, heeft IVN Gelderland mensen opgeleid om als docent het verhaal over klimaatveranderingen helder te vertellen. Deze docenten vormen de kern van een cursus over omgaan met klimaatverandering. Wij bieden als afdeling IVN Zuidwest Veluwezoom vanaf 3 februari de cursus De Groene Verandering aan verzorgd door onder andere deze docenten.

Inhoud cursus

In de cursus wordt de klimaatverandering in een breed perspectief geplaatst. Klimaat, natuur en duurzaamheid zijn belangrijke thema's, maar ook wordt er gekeken naar de wisselwerking tussen het menselijk handelen en klimaatverandering. In twee excursies in de omgeving maak je kennis met duurzame initiatieven.

Naast kennisoverdracht is deze cursus ook bedoeld om handvatten te bieden om zelf in actie te komen. Met kennis over klimaatcommunicatie en rechtvaardigheid krijg je inzicht in wat je zelf in je omgeving kunt aanpakken om (de gevolgen van) klimaatverandering tegen te gaan.

Opbouw cursus

De cursus bestaat uit negen bijeenkomsten en twee excursies. Hij wordt gegeven door docenten en vrijwilligers van IVN Gelderland en IVN Zuidwest Veluwezoom. De ongeveer dertig deelnemers zijn afkomstig van NIVON, Humanistisch Verbond Arnhem-Rijnstreek en onze IVN-afdeling. De cursusedagen zijn 3, 10 en 24 februari, 10, 17 en 24 maart, 7, 21 en 28 april 2022. Het zijn donderdagavonden van 19.30 – 21.30 uur. De plaats van samenkomen is de Wasserij in Arnhem (Molenbeekstraat 26a, vlakbij het oude postgirokantoor op de Velperweg).

De twee excursies naar bedrijven of organisaties die werk maken van aanpassing aan klimaatverandering, worden later nog ingepland en zullen overdag plaatsvinden.

Kosten en opgave cursus

De kosten om deel te nemen aan de klimaatcursus De Groene Verandering zijn €60,00. Opgeven voor de cursus kan door een mail te sturen aan henny.tax@gmail.com. Wacht niet te lang met opgeven want het aantal plaatsen is beperkt.

IVN Klimaatcursus

'De Groene Verandering'

Uit docentenhandleiding

De cursisten kunnen duidelijk maken welke invloed het gedrag van de mens in deze tijd heeft op ons klimaat en wat dat betekent voor de natuur. Ze kunnen aangeven welke ontwrichtende werking deze invloed heeft voor mens en natuur.

De cursisten kunnen aangeven wat hen drijft om tegen klimaatontwrichting in actie te komen. Hierdoor kunnen ze een breed publiek enthousiast maken.

De cursisten kunnen voorbeelden geven, bij voorkeur uit de eigen regio, hoe wij klimaatverandering kunnen beperken (mitigatie) en hoe we ons kunnen beschermen tegen en aanpassen aan de klimaatontwrichting (adaptatie).

De cursisten zijn in staat om de bovenstaande punten in praktijk te brengen door ...

Waar blijven de kleintjes?

Ook wel eens afgevraagd waar al dat kleine kriebelgrut blijft in de winter? Vroeger dacht ik altijd dat de meeste insecten 'gewoon dood' gingen bij het kouder worden. Waar dan die nieuwe generatie in de lente weer vandaan kwam, was nog niet in mijn kinderbrein opgekomen.

Inmiddels weet ik beter over de eitjes, larven, winterslaap en zo. Bij het speuren naar informatie voor het artikel V's in je wintertuin in dit blad kwam ik toch nog heel wat weetjes tegen over het wintergedrag van het op en in de grond kruipende, slibberende en glijdende spul. Wist je bijvoorbeeld dat ook *regenwormen* een winterrust houden? Ze kruipen tot ongeveer 60 cm onder de grond. Dit is de vorstgrens. Daar worden ze inactief en verbruiken ze heel weinig energie. Als de aarde weer opwarmt, kruipen ze weer terug naar hogere grond.

Wespen leggen wel bijna allemaal het loodje. De mannetjes, werksters en oude koningin overleven de kou en het voedseltekort (insectenlarven) niet. Alleen de jonge bevruchte koningin overleeft de winter op een beschutte plaats. Zo rond half april wordt ze wakker. Ze start met een nieuw nest te bouwen, een klein grijs bolletje hangend aan een tak of een balk. Als het een zachtere winter is, overleven er meer insectenlarven én dus meer wespen. En die eten weer meer muggenlarven. Zo heeft elk nadeel weer zijn voordeel.

Jonge *lieveheersbeestjes* van de meeste inheemse soorten zorgen ervoor dat ze goed gevoed de winter in gaan, terwijl de oudere generatie sterft. De pubers kruipen onder schors en boomspleten, in graspollen, groenblijvende heesters, in een strooisellaag. Overal waar ze droog en veilig zitten. Uitzonderingen hierop zijn het tweestippelige beestje en het exootje uit Azië. Die kruipen, vaak in een grote groep, in een hoekje binnenshuis. Ook ik ben wel eens getuige geweest van het grote slagveld als ze zich dan in de lente massaal kapot vliegen tegen de ramen. Een trucje om dit te voorkomen aldus experts: Bij het warmer worden de beestjes op zuigen met een stofzuiger met een pantykous er stevig aanvast. Ze komen dan in de pantykous terecht, waarna je ze buiten kunt laten.

Ook andere insecten zoals kevertjes en vliegen geven meestal de voorkeur aan een natuurlijk winterhotel. Goenblijvende heesters, boomspleten et cetera. Insectenhôtels zijn wel populair onder volwassen oorwormen. Laat deze dus lekker hangen in het najaar.

Vlinders zoeken liever toch iets meer beschutting. Ze hangen met dichtgeklapte vleugels in schuurtjes. Behalve hun trekkende soortgenoten uiteraard, zoals de atalanta. Die zijn naar het Middelandse-Zeegebied gefladderd. *Pissenbedden* blijven op vochtige plekken zitten. Ze hebben dit nodig om adem te kunnen halen door hun kieuwen. *Mieren* graven onder hun zomernest extra kamers waarin zij zich opsluiten met een wintervoorraad eten. Ze gaan in winterrust, waarbij zij wel tot -50 graden kunnen overleven door de grote hoeveelheid suiker in hun lijfjes. Een kei in comfortabel slapen is de *huisjesslak*. Gewoon onder de bladeren kruipen, deurtje stevig achter je dicht doen tegen kou en uitdrogen. Welterusten ...

Wandelen met kids

Niet alle kinderen (en volwassenen) houden van wandelen. Het is vaak te lang, te saai. Dan is het Wageningse Engpad iets voor u en uw (klein)kinderen. Het pad is 4,2 km lang. Langs de route kom je opdrachten tegen, zoals een loep om kleine diertjes te bekijken, een weersteen, een gedeelte met sporen, vossenweetjes en vossenkunjtes, een hemelbed en een rekstok om aan te hangen en je een vleermuis te voelen. De opdrachten zijn leerzaam en leuk, voor jong en oud. **Doen!**

Kijk voor de folder op <https://klompenpaden.nl/klompenpad/wageningse-engpad-kids/>.

Opleiding IVN-natuurgids

AUTEUR: ALBERT BOS

De IVN-afdelingen Ede, Zuidwest Veluwezoom en Veenendaal-Rhenen en de KNNV Wageningen en omstreken organiseren voor de tweede maal de natuurgidsenopleiding. De opleiding, die ongeveer anderhalf jaar duurt, start begin 2022 en is bedoeld voor iedereen die zich actief in wil zetten voor de natuur: als gids of als organisator van educatieve activiteiten.

Hart, hoofd en handen

De cursus is een kaderopleiding van het IVN. Als cursist doe je in ongeveer vijftig lessen kennis en vaardigheden op om groene activiteiten te organiseren en begeleiden. De aandacht gaat uit naar hart, hoofd en handen: genieten van de natuur, meer te weten komen over planten en dieren en praktisch bezig zijn. Tijdens cursusavonden en excursies krijgen cursisten een brede basiskennis van natuur en milieu in de regio Oosterbeek-Ede-Veenendaal-Rhenen (ten noorden van de Nederrijn). De cursisten leren hoe ze zelf informatie kunnen verzamelen en kennis kunnen overbrengen. Ze verdiepen zich in het werk van de organiserende natuurverenigingen.

Organisatie opleiding

De locaties waar de theorieavonden van de opleiding plaatsvinden, bevinden zich waarschijnlijk in Wageningen, Renkum en Veenendaal. Het eerste blok wordt gehouden op de campus van de WUR. Zolang het onderwijs 'open' blijft, hopen we dat ook dit onderwijs gegeven kan worden.

Naast de theorieavonden, die steeds op dinsdag worden gehouden, maken ook praktijkochtenden en excursies op zaterdagochtenden deel uit van de cursus. De eerste bijeenkomst is op dinsdag 11 januari 2022. We zijn voorzicht met het plannen van grote blokken om niet te veel te hoeven schuiven wanneer overheidsregels veranderen. Gelukkig hebben veel mensen al 'Zoom-ervaring', hoewel dat hopelijk niet nodig zal zijn.

Na afronding van de cursus, medio 2023, ontvangen deelnemers het erkende diploma 'IVN-natuurgids'. De cursus staat open voor alle belangstellenden. De cursisten zijn of worden lid van een van de organiserende verenigingen. Zo'n 32 deelnemers, waaronder 9 van onze afdeling, met hart voor de natuur en zin om met mensen van allerlei kunne en kinderen om te gaan, zullen deelnemen.

De aandachtsgebieden voor mentorgroepen zijn heemtuin De Zomp in Oosterbeek en het Renkums beekdal. De werkgroepen kunnen ook deelnemers uitnodigen om kennis te maken met hun activiteiten. Nieuwe activiteiten zijn wellicht ook mogelijk.

Wandelen in je buurt

AUTEURS: NAMENS DUURZAME STEK, MARIANNE FIRET EN MARLÈNE DE GRAUW

In oktober organiseerde buurtinitiatief Duurzame Stek uit de wijk Steenen Kruis in Oosterbeek-laag twee buurtwandelingen met als thema: 'Biodiversiteit in onze wijk'. Er was één wandeling voor volwassenen en één voor kinderen. De groepen werden begeleid door iemand uit de wijk.

Albert Bos, secretaris van IVN Zuidwest Veluwezoom, gaf op verschillende plekken informatie over wat er groeit, bloeit, kruipt en vliegt. Onderweg werden ook verschillende bomen en planten gedetermineerd, waarna de namen met stoepkrijt erbij werden genoteerd. De kinderen verzamelden afgevallen bladeren van verschillende bomen. Deze werden bij terugkomst in de buurtboomgaard Rosande Gaerd met elkaar besproken.

De opkomst was jammer genoeg niet heel hoog, maar de deelnemers hebben genoten van de wandeling en het mooie weer en keken met andere ogen naar onze wijk. "...Ik heb genoten van de wandeling en ben weer heel wat wijzer geworden. Ik dacht de omgeving redelijk te kennen, maar er valt nog heel veel te leren. Albert vertelde geweldig over diverse planten, wijk projectjes, en andere historische items in de omgeving... Zeker voor herhaling vatbaar in de verschillende seizoenen".

"... Een fijne wandeling. Het weer was perfect en zoals altijd was het weer genieten van die prachtige natuur in Oosterbeek. Onderweg prima uitleg over bijzonderheden van planten, bomen, landschap, water, inrichting etc. Zeker de moeite waard om dit in andere seizoenen te herhalen. Goed idee ook om met krijt namen van planten op de trottoirtegels te schrijven."

Wij willen Albert bedanken voor zijn actieve bijdrage aan de voorbereidingen en het delen van zijn kennis tijdens de wandelingen.

Verslag ALV

AUTEUR: ALBERT BOS

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden in Ons Middelpunt Doorwerth op 16 oktober 2021

Statuten

Een belangrijk item voor deze ALV was de wijziging van statuten. Er zijn nieuwe statuten voor de afdeling nodig mede door het samenvoegen van de professionele IVN organisatie en die van onze vrijwilligers. Daarnaast is er de veranderde wetgeving voor de bestuurlijke verantwoordelijkheid bij verenigingen. De leden hebben de statuten kunnen bestuderen. De wijziging van de statuten is met instemming van de ALV aangenomen.

Natuurgidsencursus 2022

IVN Zuidwest Veluwezoom, Ede, Veenendaal-Rhenen en KNNV Wageningen e.o. organiseren in 2022 en 2023 samen een natuurgidsenopleiding. Daar wordt apart verslag van gedaan.

Nieuwe ledenfolder

Er is een nieuwe ledenfolder gemaakt. Ook zijn er extra exemplaren gedrukt van het najaarsnummer van de Zuidwester om uit te delen aan actieve deelnemers aan de werkgroepen, die nog geen lid zijn.

Werkgroepen

Werkgroep Landschapsonderhoud kent een groep van 40 personen, die regelmatig werken in de natuur; gemiddeld 20 personen. Grote activiteiten zijn uiterwaardenschoonmaak samen met zwerfafvalpakkers. De eerste zaterdag van november is traditioneel de Landelijke Natuurwerkdag.

Bekenwerkgroep Heelsumse beek heeft in de coronatijd stilgelegen. Nu speelt de droogte de bekengroep parten. Vorig jaar was een mastjaar, waarin de eiken veel eikels lieten vallen, onder andere in de vochtige beekbodem. Met veel moeite zijn vele duizenden jonge eikjes verwijderd. In overleg met Natuurmonumenten en waterschap wordt nu gericht werk verricht om water vast te houden. De werkgroep Stromende Beken heeft op de concept-omgevingsvisie van gemeente Renkum een zienswijze ingediend (zie onze website).

Diverse poelen zijn aangelegd en bomen aangeplant op landgoed **De Kamp**. In het **Renkums beekdal** liggen diverse sprengen droog. Nadruk op water vasthouden in het gebied. Er is een stuk van de exoot springbalsemien ontdaan.

De **Japanse-duizendknoopbrigade** heeft in wisselende samenstelling veel plaatsen onder handen genomen. Heveadorp zou 'schoon' zijn. Verdachte plekken worden in de gaten gehouden. Langs de Veerweg ligt een proef met afdekking met een soort worteldoek. Werkgroepen uit het hele land tonen belangstelling voor de aanpak. Het televisieprogramma Pointer besteedde aandacht aan de bestrijding van de Japanse duizendknoop.

In heemtuin **De Zomp** is door het waterschap de vijver uitgebaggerd. De gemeente heeft een nieuw vlonderpad aangelegd. Begin september is een opentuinroute gehouden met aandacht voor biodiversiteit en duurzaamheid.

Werkgroep de **Zuidwester** werkt aan vier uitgaven van ons clubblad per jaar. De website is regelmatig aangevuld. De e-zuidwester is meerdere malen uitgekomen.

De **vogelwerkgroep** heeft enkele excursies georganiseerd.

Overige onderwerpen waarover gesproken is

Gesprek over de ontwikkelingen rond de natuurgebieden met name over de recreatiezoning, Wandelnetwerk, Gletsjerparadijs, ambassadeurs van het landschap en Omgevingsvisie gemeente Renkum.

Landgoederen Pietersberg en Oorsprong in Oosterbeek zijn in beheer bij GLK gekomen. Nagegaan zal worden of hier ook activiteiten kunnen worden uitgevoerd.

De druk op de gevoelige natuur krijgt aandacht van provincie Gelderland en gemeenten. Onze afdeling participeert in overleg. Ontwikkelingen in wandelnetwerk, Heelsums beekdal heeft onze aandacht door deelname aan werkgroepen.

Samen met Stichting Renkums Beekdal en IVN Gelderland organiseert onze afdeling een cursus Gastheer/-vrouw van het landschap (www.ivn.nl/provincies/gelderland/activiteiten/programma-gastheer-van-het-landschap-renkums-beekdal-voorjaar-2022).

Aandacht aan 'waterplannen' van Provincie Gelderland is nodig.

Gespot

Op 23 november 2021 heeft Karel Noy onderstaande foto gemaakt van een beflijster in de omgeving van Oranje Nassau's Oord te Wageningen. De beflijster is een schaarse doortrekker, die sterk op een merel lijkt, maar met witte borstband. De vleugelveren hebben lichte randen, zodat beflijsters in vlucht een lichtere vleugel hebben dan merels. Onvolwassen vogels hebben een veel minder duidelijke witte bef. Vrouw en man lijken op elkaar, maar het mannetje is wat zwarter en de witte bef is duidelijker. De snavel van adulte vogels is geel met donkere punt. De beflijster heeft geen gele oogring zoals de adulte merel (zie: www.Vogelbescherming.nl).

Activiteitenprogramma

Informatie

Vogelwerkgroep: Els Roode, tel. 0317 – 31 82 12, els.frank@planet.nl. Werkgroep Beken en sprengen: Ruud Schaafsma, tel. 0317 – 31 51 17, ruud.schaafsma@gmail.com of Gerrit Brouwer, tel. 0317 – 35 15 45, gerrit.brouwer@gmail.com. Werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, 06 – 53 65 89 50, smit.albert52@gmail.com of Thijs van der Velden, 06 – 23 11 80 23, mjm.vandervelden@kpnplanet.nl.

DECEMBER

31 december 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Onderhoud 'Vlinder-V' Zuidwest langs de spoorbaan Utrecht – Arnhem, met vieren van oudejaarsdag met oliebollen. Verzamelen: hoek Parallelweg/Telefoonweg te Wolfheze.

JANUARI

8 januari 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

15 januari 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in het Heelsusms beekdal bij het 'kerkje op de heuvel'. Verzamelen: hoek Koninginnelaan / Kerklaan bij de speelplaats te Heelsum.

22 januari 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

29 januari 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten in de Rosandepolder. Verzamelen: Benendendorpsweg tegenover garage Klaassen te Oosterbeek.

29 januari 2022: vogelwerkgroep. Duno/Kasteel Doorwerth Avolare. Excursie. Nadere informatie volgt.

FEBRUARI

5 februari 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

5 februari 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten langs de Veerweg: met buurtgenoten uit

Heveadorp / Oosterbeek en vrienden van Albert (voor de liefhebbers na afloop broodjes en uiensoep). Verzamelen: bij Veerweg 5 en het Drielse Veer te Oosterbeek.

12 februari 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Heide schonen Z-W langs de spoorbaan Utrecht – Arnhem. Verzamelen: Hoek Parallelweg / Telefoonweg te Wolfheze.

16 februari 2022: vogelwerkgroep. Schoonmaak oever-zwaluwwand.

19 februari 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

26 februari 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud Wilgen knotten in het Heelsusms beekdal. Verzamelen: Koninginnelaan bij stal Klein Vosdal te Heelsum.

27 februari 2022: vogelwerkgroep. Start van het nieuwe seizoen voor de broedvogeltellingen in de Jufferswaard en op de Noordberg.

MAART

5 maart 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

12 maart 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten achter (voormalige) papierfabriek Schut. Verzamelen: Utrechtseweg/viaduct A50 t.p.v. papierfabriek Schut.

15 maart 2022: vogelwerkgroep. Twente. Excursie. Nadere informatie volgt.

19 maart 2022: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

19 maart 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Landelijke opschoondag: uiterwaardenschoonmaak met enkele leden van de werkgroep en zwerfafvalruimers uit de gemeente Renkum.

26 maart 2022: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Nog nader te bepalen activiteit. Verzamelen: de 'Bilderbergheide', de heide langs het spoor.

Beleef de natuur

Prettige feestdagen